

HØRINGSSVAR FRA 8. MARTS-INITIATIVET VEDRØRENDE SERVICESTYRELSENS PROJEKT OM DEFINITION AF PROSTITUTIONSBEGREBER

Indledning

Servicestyrelsen indbød i efteråret pr. e-mail Dansk Kvindesamfund til at deltage i projektet om definition af prostitutionsbegreber.

Dansk Kvindesamfunds arbejde med bekæmpelse af udnyttelsen af mennesker i prostitution sker gennem 8. marts-initiativet. 8. marts-initiativet er et netværk af 28 organisationer og foreninger, der for at bekæmpe udnyttelsen af mennesker i prostitution bl.a. arbejder for, at det bliver forbudt at købe sex i Danmark. Derfor sendte Dansk Kvindesamfund indbydelsen videre til 8. marts-initiativets arbejdsgruppe, som derved kom med i arbejdet ved en tilfældighed.

Servicestyrelsen skriver, at formålet med begrebsprojektet er at sikre et fælles sprog om emnet prostitution i forbindelse med digitaliseringen af det offentlige. Definitionerne skal primært bruges i forbindelse med dokumentation, undersøgelse og dataindsamling på prostitutionsområdet.

Vi hæfter os særligt ved, at projektet ikke skal give udtryk for bestemte politiske holdninger eller tilgange til prostitution, og at Servicestyrelsen skriver i projektinitieringsdokumentet, at arbejdsgruppen skulle "...sammensættes af praktikere og eksperter, der forventes at bidrage med deres fagkundskab, erfaring og specialviden".

Såfremt styrelsen ønskede at opfylde målet i projektbeskrivelsen, burde begrebsarbejdet ifølge ovenstående derfor udføres af forskere og eksperter, hvorefter man efterfølgende om nødvendigt kunne have bedt om politiske interessenters kommentarer. I stedet valgte styrelsen at inkludere de politiske interessenter fra starten. Begrebsarbejdet er derfor blevet et resultat af politiske forhandlinger i stedet for at være baseret på socialfaglige og forskningsmæssige argumenter og viden.

Det er årsagen til, at 8. marts-initiativet deltog på det første møde og derefter trak sig ud. Vi mener ikke, at interesseorganisationer, herunder os selv, har noget at gøre i en sådan arbejdsgruppe, hvilket vores repræsentant fremførte under gruppens første møde – et møde, som desuden var præget af en meget snæver deltagerkreds.

Om prostitution og definitioner

Prostitution er et samfundsmæssigt tema, der debatteres stærkt i disse år. Der er meget delte politiske opfattelser af, hvordan prostitution skal forstås og forklares, og forskellige interessenter anvender både forskellige begreber og samme begreber forskelligt af politiske grunde. Servicestyrelsens begrebsarbejde sker derfor på en politisk kampplads, hvilket styrelsen også anfører i projektdokumentet, at den er bevidst om.

Vi noterer os på den baggrund, at styrelsen har foretaget valg af interessenter til arbejdsgruppen og som høringsberettigede, der arbejder *mod* regeringens prostitutionspolitik og for en fuld legalisering af rufferi, og at styrelsen har fravalgt at inkludere interessenter, herunder mennesker med prostitutionserfaringer, der *støtter* regeringens opfattelse af, at prostitution er et socialt problem.

Udvælgelsen af deltagere til arbejdsgruppen

Udvælgelsesprocessen var efter 8. marts-initiativets opfattelse uigennemskuelig, tilfældig og ikke repræsentativ.

Når man ønsker at "...anvende fagkundskab og specialviden ...", er det fagligt useriøst, at Servicestyrelsen også indbyder politiske interessenter - Seksualpolitisk Forum, SIO og Dansk Kvindesamfund - til at deltage i

arbejdsgruppen frem for som styrelse at vise fagligt ansvar, definere begreberne sammen med relevante fagpersoner og høre interesseorganisationerne efterfølgende.

Når styrelsen alligevel vælger at inddrage politiske interessenter, er det bemærkelsesværdigt, at der ikke i udvælgelsen er sørget for en ligelig vægtning af interessenter i arbejdsgruppen, noget, der går igen i styrelsens udvælgelse af høringsberettigede. Det burde have faldet styrelsen naturligt at invitere bredt, det vil sige at indbyde samtlige organisationer med interesse for prostitutionsområdet. Det er eksempelvis påfaldende, at man eksempelvis ikke har inviteret Kvinderådet, landets største kvindepolitiske organisation, Red Barnet og Hope Now, der arbejder specifikt med udenlandske prostituerede, når mere end halvdelen af de prostituerede i Danmark er fra udlandet og handel med mennesker til prostitution er et alvorligt samfundsmæssigt problem.

Man må også undre sig over, at Servicestyrelsen finder det væsentligt at inddrage Seksualpolitisk Forum som *en af de få* politiske interessenter, når styrelsen ved, at Seksualpolitisk Forum har en stærk politisk interesse i at omstøde den bestående prostitutionspolitik, hvilket bekræftes af, at foreningen, på trods af at den har siddet med ved forhandlingsbordet, finder det nødvendigt at lægge afstand til eget arbejde ved at vedlægge en særskilt udtalelse til arbejdsgruppens slutresultat, fordi foreningen ikke har fået sin politiske dagsorden igennem. SIO, som også sad med i gruppen, har ligeledes fået mulighed for at inkludere eget slutdokument.

Styrelsen accepterer altså at inkludere forbehold fra interessenter, der har siddet med i arbejdet, og man må som udenforstående spørge om motivet for denne noget utraditionelle handling fra en offentlig styrelses side.

Det er fint, at styrelsen inddrager prostituerede, så deres erfaringer også inddrages i begrebsarbejdet. Men også her sker der en skæv udvælgelse. Styrelsen inviterer udelukkende prostituerede fra SIO, der kun repræsenterer en meget lille gruppe ressourcerstærke danske, aktive prostituerede, og som har en klar egeninteresse i at omdefinere prostitution til et arbejde, fordi de lever af at prostituere sig.

Tidligere prostituerede, som lever med skader efter prostitution, Svanegrupperne, som behandler kvinder med prostitutionsskader, udenlandske prostituerede og prostituerede med misbrugsproblemer har ikke deltaget og har ikke fået mulighed for at udtrykke deres synspunkter. Styrelsen ekskluderer interessenter med disse baggrunde. Men prostituerede er ikke en homogen gruppe, og deres interesser og synspunkter varetages derfor ikke ved udelukkende at inddrage en politisk organisation som SIO.

Servicestyrelsens egne udgivelser samt anden national og international tilgængelig viden beskriver tværtimod de mange skadevirkninger efter prostitution, mangfoldigheden blandt prostituerede og mange prostitueredes særlige udsathed. På den baggrund finder vi styrelsens udvælgelse og især fravalg af interessenter både meget bekymrende og kritisabel.

Udvælgelse af høringsparter

Høringsparterne ser ud til at være udvalgt efter samme uigennemskuelige og ikkerepræsentative metode som arbejdsgruppens deltagere.

Vi hæfter os især ved, at

- styrelsen har ladet arbejdsgruppen, herunder de politiske interessenter i den, udvælge de høringsberettigede frem for selv at tage dette ansvar
- dette har ført til en endog meget skæv vægtning af især individuelle høringsparter, styrelsen finder det nødvendigt at høre SIO og Seksualpolitisk Forum hele to gange, idet nogle af deres medlemmer figurerer på den individuelle høringsliste, trods at begge organisationer har haft plads i arbejdsgruppen
- at styrelsen vælger at høre en forsker, der ikke har forsket i prostitutionsområdet siden 2005, og en chef fra et forsikringsselskab, der er tidligere politisk aktør på prostitutionsområdet, mens eksempelvis psykologer, der arbejder med behandling af mennesker med skader efter prostitution,

og kvinder, der lever med skader efter prostitution, Hope Now, Svanegrupperne og Red Barnet ikke findes på høringslisten

Kommentarer til afgrænsningsparametre

Alder

Man definerer prostituerede under 18 år som personer, der udnyttes, men ikke som *prostituerede personer*, der udnyttes. Man siger dermed indirekte, at prostitution af myndige personer ikke er udnyttelse, hvilket langtfra er tilfældet, hvad bl.a. styrelsens egne udgivelser og undersøgelser samt eksempelvis Svanegruppernes arbejde er bevis på.

Såfremt man fastholder den foreslåede definition, er der heller intet begreb, der adskiller børn og unge, der udnyttes i prostitution fra børn og unge, der udnyttes på andre måder.

Vi mener, at man også skal anvende termen prostitution om mindreårige, som prostitueres. Vi foreslår termen *mindreårig prostitueret*, en term, der indtil dato har været almindelig at anvende, og som er fuldt dækkende.

Tredjepart

Vi må lægge afstand til styrelsens forslag om, at der "kun er tale om prostitution, når personen selv har valgt at prostituere sig" (Høringsdokumentet side 12).

Når prostitution defineres som et begreb, beskrives en transaktion, ikke en intention. En intention i form af *fri vilje* har intet at gøre i en begrebsdefinition, idet prostitutionsbegrebet dermed indsnævres, værdilades og bliver uanvendeligt, bl.a. fordi der i visse situationer ikke er tale om fri vilje og accept. Hvordan skal man i sit sprogbrug kunne skelne, når man ikke har adgang til det enkelte menneskes oplevelse og intention?

Hvad angår menneskehandel, skriver styrelsen på side 12:

"Skellet går her i forhold til, om en tredjepart har tvunget en person til at sælge seksuelle ydelser, fx i forbindelse med menneskehandel eller trafficking. Det er arbejdsgruppens vurdering, at der i de tilfælde ikke er tale om prostitution, men om et kriminelt forhold, hvor en tredjepart med henblik på økonomisk vinding tvinger en person til at sælge seksuelle ydelser" – og

"Der kan sagtens være konkrete tilfælde, hvor en person både er i prostitution og har været udsat for menneskehandel, ligesom der kan være konkrete eksempler på personer, der både er i prostitution og er misbrugere, uden at det dog gør menneskehandel eller misbrug til en del af begrebet prostitution."

At foretage denne skelnen, er misvisende. Mennesker handles til prostitution i et så massivt omfang i dag, at det betyder, at menneskehandel er helt tæt forbundet med prostitutionsmiljøerne, uden menneskehandel ville prostitutionsmarkederne bryde sammen. Menneskehandel og prostitution er tæt forbundne kar. Styrelsen mener ikke, at der er tale om prostitution, men udelukkende om menneskehandel, når en sexkøber køber sex af en handlet prostitueret. Men der er da i høj grad tale om prostitution, mens der *samtidig* er tale om voldtægt af en person og *samtidig* er tale om menneskehandel.

Desuden udsættes prostituerede, der ikke anses for at være handlede, herunder danske prostituerede, også for situationer, hvor der er elementer af tvang, trusler, bedrag, misbrug af magt eller udnyttelse af den prostitueredes sårbarhed – det, der *også*, men ikke *kun* er kendetegnende for menneskehandel.

Den af styrelsen foreslåede skelnen er derfor både ikkefagligt begrundet, misvisende og uhensigtsmæssig. Vi anerkender ikke, at der skelnes mellem prostitution og menneskehandel, når menneskehandelen har til formål at bringe mennesker ind i prostitution og/eller fastholde dem i prostitution ved brug af tvang m.m. Dette er i øvrigt en holdning, der lægger sig op ad FN's definitioner i Palermoprotokollen, som Danmark har tiltrådt og ratificeret.

Lovlighed

Styrelsen har fravalgt de begreber, der knytter sig til forhold omfattet af straffeloven, idet "begrebsapparatet skal illustrere målgruppen for en social indsats efter Serviceloven". Men denne skelnen stemmer ikke overens med virkeligheden.

Prostitution foregår i meget stort omfang og i tæt tilknytning til kriminelle miljøer, samtidig med at prostitutions sociale og samfundsmæssige konsekvenser betyder, at man har gjort det kriminelt at udnytte andres prostitution. Bagmandsvirksomhed, betaling af beskyttelsespenge, rufferivirksomhed m.m. er helt almindeligt forekommende i prostitutionsmiljøerne. Alt dette er noget, der præger mange prostitueredes hverdag og sociale situation uanset nationalitet, prostitutionsform m.m., og som derfor er forhold, der i høj grad skal takles i forbindelse med udvikling af sociale indsatser på området.

Vi er derfor uforstående over for, at man har fravalgt alle straffelovsrelaterede begreber i begrebsarbejdet. Der kan ikke blive tale om et fuldt dækkende begrebsapparat på prostitutionsområdet, når der ikke defineres begreber for det, der er en helt almindelig forekommende del af prostitutionsmiljøet.

Fravalget underbygger for os at se den tabuisering, der er af at informere befolkningen om, hvor kriminelt det meste af prostitutionsmiljøet er. Med styrelsens afgrænsning af straffelovsforhold, vil man få et ufuldstændigt begrebsapparat, der ikke beskriver de faktiske forhold, men som blot dækker et romantiseret billede af, hvad prostitution er.

8. marts-initiativet kan ikke andet end at opfatte dette fravalg som politisk betinget.

Kommentarer til begrebsdefinitioner

8. marts initiativet ønsker at kommentere følgende begreber:

- Prostitution
- Sexklinik
- Dansk prostitueret
- Migrantprostitueret

1. Prostitution

Defineres som

"handling, hvor mindst to handlende parter på markedsmæssige betingelser køber og sælger seksuelle ydelser indbyrdes" og omfatter

"prostitutionsydelse, der består af aftalt seksuel ydelse mellem parter, der har fysisk kontakt" og "prostitutionsbetaling, der består af betaling for prostitutionsydelsen".

Vi bifalder, at prostitution i begrebsprojektet ses som det sociale problem, det i høj grad er. Anvendelsen af begrebet prostitution er ligefrem, og det vil ikke give mening at anvende andre begreber, bl.a. da prostitution er et veletableret og gængs anvendt begreb.

På grund af de mange skadevirkninger af prostitution for den enkelte prostituerede og de mange skadelige og kriminelle konsekvenser for samfundet af prostitution er det både manipulerende, ikkedækkende og politiserende at kalde prostitution for et arbejde. Vi kan på ingen måde støtte termen sexarbejde, som andre politiske interessenter foreslår og anvender.

Definitionen på prostitution samt arbejdsgruppens kommentarer til begrebet er ikke værdineutrale på grund af følgende:

- Ved brug af ordene *handlende* og *indbyrdes* i definitionen på prostitution lægges der op til en ligeværdig transaktion. Der er ikke tale om ligeværd i prostitution, men om en transaktion, hvor den ene part, sexkøber, udnytter den anden, den prostituerede, for en modydelse, eksempelvis penge.

At man selv vælger at gå ind i prostitution, betyder ikke, at man ikke udnyttes som del af at stå til rådighed for seksuelle ydelser, styrelsens egne beskrivelser af prostitutionens skadevirkninger beskriver da også konsekvenserne af denne udnyttelse.

- At afgrænse prostitutionsbegrebet til kun at dække fysisk kontakt, bevirker, at man udgrænser alle de prostitutionsydelser, der ikke involverer fysisk kontakt med sexkøberen, der skabes igen et ikke fuldt dækkende begreb.
- Omdrejningspunktet for prostitution er, at den prostituerede skaber en illusion om at indgå i en ligeværdig seksuel akt, som den prostituerede nyder, også selv om det ikke er tilfældet. Illusionen forudsætter en psykisk proces/konstruktion, som er helt fraværende i den nuværende begrebsdefinition, der udelukkende medtager den fysiske prostitutionshandling.

Da nogle af de alvorlige psykiske skadevirkninger ved prostitution opstår bl.a. som følge af disassociering som et psykisk værn mod de både fysiske og psykiske grænseoverskridende handlinger, prostituerede udsættes for, er det særdeles bekymrende, at de psykiske elementer i prostitution helt er udgrænset i nærværende prostitutionsbegreb.

Vi anbefaler, at man sletter den sidste del af definitionen af prostitutionsydelse: "... der har fysisk kontakt".

Vi anbefaler derudover, at definitionen på begrebet prostitution ændres til: "... handling, hvor mindst én prostitutionskunde modtager seksuelle ydelser af en eller flere parter, oftest mod en modydelse i form af penge eller naturalier", da der ikke, som nævnt ovenfor, er tale om en ligeværdig situation. Der er heller ikke altid tale om, at den prostituerede modtager penge, det kan være, man betales i naturalier eller slet ikke betales.

2. Sexklinik

Begrebet *klinik* signalerer, at der ydes en art klinisk sundhedsydelse. Med baggrund i prostitutionens mange skadevirkninger på både de prostituerede og samfundet som helhed er det misvisende at definere et af de steder, hvor prostituerede pådrager sig disse skader, som en klinik, der giver sproglige associationer til sundhed. Vi foreslår det velkendte begreb *bordel*, der også anvendes internationalt.

3. Dansk prostitueret

Begrebet *dansk prostitueret* defineres som en, "*der har dansk baggrund*". Det står ikke klart, hvad det vil sige at have dansk baggrund, om man eksempelvis skal være født af danske forældre i Danmark, om man kan være andengenerationsindvandrer osv. Vi foreslår definitionen *prostitueret, der er opvokset i Danmark*.

4. Migrantprostitueret

Begrebet *migrantprostitueret* lægger op til, at der er tale om en person, der intentionelt rejser til et andet land med det formål at prostituere sig, der er igen tale om et ikkeværdineutralt begreb. Og der er igen tale om, at styrelsen indsnævrer begrebsfeltet til kun at omfatte personer, som har truffet et såkaldt frit valg.

Desuden er de udenlandske kvinder, der kommer til Danmark, og som kan betragtes som ofre for menneskehandel, ikke omfattet af begrebet, og det er meget problematisk. Handel med mennesker er ikke en enten/eller-situation, men ofte en fremadskridende proces, hvor man kan have accepteret at prostituere sig, men ikke kender betingelserne, der er af en art, der gør, at man bliver offer for menneskehandel.

Vi foreslår begrebet *udenlandsk prostitueret*, som er præcist, værdineutralt, og som dækker samtlige udenlandske personer, der prostituerer sig i Danmark.

Konklusion

Om definitioner og afgrænsninger

Vi bifalder, at Servicestyrelsen fastholder, at prostitution er et socialt problem.

Vi bifalder ikke Servicestyrelsens brug af afgrænsningsparametret *frit valg* i forbindelse med prostitution. Der er ingen faglig begrundelse for, at mennesket frit vælger sit sociale problem – i dette tilfælde prostitution.

Vi bifalder ikke definitionen af prostitution. Den er værdiladet og ikke politisk neutral. Den udgrænser en større gruppe prostituerede, herunder ofre for menneskehandel til prostitution, mindreårige, samt alle de psykiske aspekter af prostitutionen og nogle prostitutionsformer. Desuden afgrænser styrelsen alle straffelovsrelaterede begreber, eksempelvis rufferi og bagmandsvirksomhed, som er en stor og integreret del af prostitutionsmiljøet.

Hvis prostitutionsbegrebet fastholdes i sin nuværende form, kommer man til at stå med et miljø og med personer, hvis prostitutionsoplevelser ikke længere kan begrebsmæssigt italesættes og inkluderes i forbindelse med bl.a. forskning, hvilket vil styrke stigmatisering og tabuisering af nogle prostituerede

Om udvælgelse og arbejdsmetode

Vi lægger afstand til Servicestyrelsens beslutning om at indbyde politiske interessenter til at deltage i begrebsarbejdets arbejdsgruppe.

Styrelsens resultat er præget af en forhandlingstilgang, hvor det er tydeligt at se, hvilke parter der har været inviteret til forhandlingsbordet. Havde man valgt at inkludere repræsentanter for de handlede og øvrige udenlandske prostituerede samt prostituerede med skader og misbrug, ville man ikke have kunnet forhandle sig frem til de valgte afgrænsninger og begrebsdefinitioner.

Der har ikke været tale om repræsentativitet, der har nærmere været tale om, at man har inviteret de personer, der har råbt højest i den offentlige debat, og har udgrænset personer med faglig indsigt og viden. Fraværet af prostituerede, der lever med skadevirkninger efter prostitution i arbejdsgruppen og blandt de høringsberettigede parter, finder vi særligt bekymrende og kritisabelt, når man har valgt at inddrage SIO i arbejdsgruppen.

Vi konkluderer ligeledes, at der ikke er tale om konsensus blandt arbejdsgruppens medlemmer. De to interesseorganisationers undsigelse af eget arbejde i arbejdsgruppen ved vedlæggelse af eget slutdokument bestyrker vores kritik af at involvere interesseorganisationer.

Slutresultatet er blevet politisk og ikke værdineutralt. Såfremt de i høringsdokumentet beskrevne begreber fastholdes, vil man stå med et mangelfuldt begrebsapparat, der ikke kan beskrive den virkelighed, der i høj grad er brug for at tale om og dokumentere.

**Venlig hilsen
på 8. marts-initiativets vegne,**

Jane Vinther,
Nina Hedegaard og
Hanne Helth

8. marts-initiativet
8marts.dk
ottendemarts@yahoo.dk

København, den 2. maj. 2010